

ชื่อวิทยานิพนธ์	: การศึกษาหลักพุทธธรรมเพื่อนำมาใช้กับเกษตรกรไทยใน เขตอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์
ผู้วิจัย	: พระครูถาวรธรรมนิมิต (วัลเปรียงเถาว์)
ปริญญา	: พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาพระพุทธศาสนา)
คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์	: พระมหาสุพัทธ์ วชิราวุโธ, ป.ธ. ๙, ดร. : พระยุพธนา อธิจิตฺโต, ดร. : ผศ.ดร. เกียรติศักดิ์ นาคประสิทธิ์, กศ.บ., กศ.ม. Ph.D.
วันสำเร็จการศึกษา	: ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๕๗

บทคัดย่อ

การศึกษาหลักพุทธธรรมเพื่อนำมาใช้กับเกษตรกรไทยในเขตอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์มีวัตถุประสงค์ ๓ ประการ คือ (๑) เพื่อศึกษาปัญหาเกษตรไทยในเขตอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ (๒) เพื่อศึกษาหลักพุทธธรรมเกี่ยวกับการเกษตรกรในพระพุทธศาสนาเถรวาท (๓) เพื่อนำหลักพุทธธรรมประยุกต์แก้ปัญหาเกษตรกรไทยในเขต อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า

ปัญหาเกษตรกรไทยในเขตอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ ประวัติความเป็นมาของอาชีพเกษตรกรส่วนใหญ่ทำไร่ ทำนา ลำดับขั้นตอนการทำอาชีพ คือ เตรียมเงินทุน ที่ดิน แรงงาน เทคโนโลยี และองค์ประกอบอื่นๆ อาชีพมีความสำคัญเพราะส่งผลต่อความเป็นอยู่ของครอบครัวและชุมชน เพื่อผลผลิตจะสามารถสร้างรายได้ แต่ทั้งนี้ก็ประสบกับปัญหา ได้แก่ ปัญหารายได้ธรรมชาติ ระบบชลประทานขาดแคลน ค่าวัสดุ อุปกรณ์ราคาสูง ผลิตผลทางการเกษตรตกต่ำ และปัญหาการดูแล รักษาโรคพืชที่ขาดความรู้ ความเข้าใจ จึงเป็นสาเหตุทำให้เกษตรกรมีผลกระทบต่อการดำรงชีวิต

หลักพุทธธรรมเกี่ยวกับการเกษตรกรในพระพุทธศาสนาเถรวาท มีหลายหลักธรรมที่มีต่อการดำเนินชีวิต การนำเอาหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ถือเป็นแนวทางการพัฒนาเกษตรกรที่เหมาะสม ทำให้เกษตรกรไม่เกิดการแก่งแย่งชิงดี เอารัดเอาเปรียบซึ่งกันและกัน ทั้งยังมีความขยันหมั่นเพียรในการประกอบธุรกิจการงานตามหน้าที่ของตน ส่งผลให้ประสบกับความสุข เจริญรุ่งเรืองในการประกอบอาชีพเกษตรกรได้เป็นอย่างดี

หลักพุทธธรรมมาประยุกต์แก้ปัญหาของเกษตรกรไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านภยธรรมชาติ ด้านระบบชลประทาน ด้านวัสดุ อุปกรณ์การเกษตร ปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำ และด้านการดูแล การป้องกันโรคพืช ล้วนใช้หลักธรรมที่แตกต่างกันออกไป เพื่อให้สามารถแก้ไขและพัฒนาอาชีพเกษตรกรให้ดียิ่งขึ้น แม้ว่าจะพบอุปสรรคในการนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้การดำเนินชีวิตก็ตาม เกษตรกรส่วนใหญ่ต่างให้ความเห็นว่า ถ้าทุกคนอาศัยหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ก็จะเป็นแนวทางการพัฒนาอาชีพการเกษตร และบุคคลหันมาประกอบอาชีพการเกษตรกันมากขึ้นอย่างแน่นอน ซึ่งถือเป็นการแก้ไขปัญหาย่างถูกต้องและเป็นธรรมที่สุด

Thesis Title : A Study of Buddhist Teaching (Buddhatham) for
Thai Agricultural Application in Amphoe
Chalermprakirt, Burirum Province

Researcher : Phrakru Thawornthammanimit (Wanpriangthau)

Degree : Master of Art Buddhism Studies

Thesis Supervisory Committee.

: Phramaha Supatra Vajiravuddho, Ph.D.

: Phra Yuthana Adhicitto, B.A., .A.,Ph.D.(Philosophy)

: Assist.Prof.Dr. Kiattirak Nakprasit. B.Ed.,

Date of Graduation : 17 July 2014

ABSTRACT

This research consisted of three purposes. They were to (1) study problems of Thai agriculture inAmphoeChalermprakirt, Burirum Province, (2) Study Dhamma principles related to agriculturists in Theravada Buddhism, and (3) apply Buddhist teaching to solve the problems of Thai agriculturists in Amphoe Chalermprakirt, Burirum Province. The results were found as follows:

The problems of Thai agriculturistsin Amphoe Chalermprakirt, Burirum Province were found that the majority of argriculurists planted crops and did the farm. The process of agriculture started from a preparation of money, land,labor, technology, and other factors. This career was very vital because it supported the well living of family and community. The problems started from natural disaster, poor irrigation system, agricultural materials, low cost of products, the shortage of water, and prevention of vegetable disease which lacked comprehension, and knowledge leading to the life impact of agriculturists.

There were many Buddha principles related to agriculture for life leading. Applying Buddha principles to ways of agriculture was a proper way of developing agriculture causing agriculturists to decrease taking advantages of each other. In contrast, applying Buddha principles to agricultural ways caused diligence in their burdens and progress of agriculturists career.

Buddhist teaching could be applied to solve the problems such as natural disasters, problems of irrigation, agricultural materials, low price of products, and prevention the disease of vegetables. All needed different kinds of Buddha principles for a better development of agricultural career. Although there were many obstacles of applying Buddha principles to the life leading, the majority of agriculturists agreed that if applying Buddhist teaching to agricultural career, more people wanted to be agriculturists. This could be said that the problem solution was right and fair.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ สำเร็จสมบูรณ์ลงได้ด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณพระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณพระสุธีธรรมานุวัตร, ผศ.ดร. (เทียบ สิริญาโณ) คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย พระมหาสุพัตร วชิราวุโธ, ป.ธ. ๙, ดร. ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ พระยุทธนา อธิจิตโต, ดร. และ ผศ.ดร. เกียรติศักดิ์ นาคประสิทธิ์ กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ตลอดจนอาจารย์ผู้สั่งสอนความรู้ทางพระพุทธศาสนาในหลักสูตร ผู้ชี้แนวทางที่ได้กรุณาเสียสละเวลาคอยดูแลเอาใจใส่แนวทางในการทำวิทยานิพนธ์ ให้คำปรึกษาและคำแนะนำจนวิทยานิพนธ์สำเร็จลงได้ด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้คอยแนะนำให้ข้อมูลที่ตรวจสอบรูปแบบวิทยานิพนธ์ให้ถูกต้อง เจ้าหน้าที่ห้องบัณฑิตวิทยาลัย เจ้าหน้าที่ห้องสมุดวิทยาเขตนครราชสีมา ผู้คอยอำนวยความสะดวกตั้งแต่การเรียนในหลักสูตรถึงขั้นตอนต่าง ๆ อาจารย์ผู้ตรวจแก้ไขบทคัดย่อภาษาอังกฤษ พระอาจารย์และคณาจารย์ทุกท่าน ตลอดจนท่านผู้เกี่ยวข้องที่กล่าวนามมาข้างต้นและไม่ได้กล่าวนามไว้ รวมถึงท่านผู้เป็นเจ้าของผลงานทางวิชาการอันทรงคุณค่าทุกท่าน ที่ผู้วิจัยได้นำมาอ้างอิงประกอบในการวิจัยครั้งนี้

ความดีและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์นี้ ผู้วิจัยขอถวายเป็นพระราชกุศลอุทิศถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ เนื่องในโอกาสเฉลิมพระชนมพรรษา ๘๗ พรรษา ในปีพุทธศักราช ๒๕๕๗ ให้ทรงพระเจริญยิ่งยืนนาน และขอบูชาคุณบุพการีผู้ให้กำเนิดที่ส่งเสริมและสนับสนุนกำลังใจทรัพย์ ให้กำลังใจในการเรียนพระพุทธศาสนา มหาบัณฑิต จนจบการศึกษา และญาติมิตรทุกท่านที่เอาใจช่วย ช่วยเหลือค้ำค้ำว่าข้อมูลจนสำเร็จด้วยดี

พระครูถาวรธรรมนิมิต (วัลเปียงเถาว์)

๑๗ กรกฎาคม ๒๕๕๗

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	ญ
บทที่ ๑ บทนำ	
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๓
๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ	๔
๑.๔ ขอบเขตการวิจัย	๔
๑.๕ คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	๔
๑.๖ ทบทวนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๕
๑.๗ วิธีดำเนินการวิจัย	๑๐
๑.๘ ประโยชน์ที่ได้รับ	๑๐
บทที่ ๒ ปัญหาเกษตรกรไทยในเขตอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์	๑๑
๒.๑ ประวัติความเป็นมา	๑๑
๒.๒ อาชีพเกษตรกร	๑๔
๒.๓ ขั้นตอนการทำอาชีพเกษตรกร	๑๕
๒.๔ ความสำคัญของอาชีพเกษตรกร	๑๗
๒.๕ ผลผลิตของเกษตรกร	๒๐
๒.๖ ปัญหาของอาชีพเกษตรกร	๒๑

๒.๗ สรุป	๓๕
บทที่ ๓ หลักพุทธธรรมเกี่ยวกับการเกษตรกรในพระพุทธศาสนาเถรวาท	๓๗
๓.๑ หลักพุทธธรรมในพระพุทธศาสนาเถรวาท	๓๗
๓.๒ หลักธรรมในการเป็นเกษตรกรที่ดี	๓๘
๓.๓ หลักธรรมที่พึงปฏิบัติเพื่อความเจริญของพืชผล	๔๑
๓.๔ หลักธรรมเพื่อความสำเร็จในอาชีพเกษตรกร	๔๔
๓.๕ หลักธรรมอันเป็นโทษของเกษตรกร	๔๗
๓.๖ หลักธรรมที่เป็นคำอุปมาในการทำการเกษตรของพระพุทธเจ้า	๕๓
๓.๗ สรุป	๕๙
บทที่ ๔ การนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์แก้ปัญหาด้านเกษตรกรในเขต อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์	๖๑
๔.๑ หลักพุทธธรรมมาประยุกต์แก้ปัญหาด้านภัยธรรมชาติ	๖๒
๔.๒ หลักพุทธธรรมมาประยุกต์แก้ปัญหาด้านระบบชลประทาน	๖๕
๔.๓ หลักพุทธธรรมมาประยุกต์แก้ปัญหาด้านวัสดุ อุปกรณ์การเกษตร	๖๘
๔.๔ หลักพุทธธรรมมาประยุกต์แก้ปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำ	๗๑
๔.๕ หลักพุทธธรรมมาประยุกต์แก้ปัญหาด้านการดูแล การป้องกันโรคพืช	๗๒
๔.๖ อุปสรรคในการนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้	๗๔
๔.๗ สรุป	๗๔
บทที่ ๕ ผลของการศึกษาและข้อเสนอแนะ	๗๕
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๗๕
๕.๒ ข้อเสนอแนะ	๗๖

บรรณานุกรม	๗๘
ภาคผนวก	๘๔
ประวัติผู้วิจัย	๘๘

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

๑) การใช้อักษรย่อ

อักษรย่อในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ใช้อ้างอิงจากพระไตรปิฎก-อรรถกถา-ฎีกา ภาษาบาลี พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยและจากคัมภีร์อรรถกถาภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เรียงตามคัมภีร์ดังต่อไปนี้

พระวินัยปิฎก

วิ.ม.	(บาลี)	=	วินัยปิฎก	มหาวิงฺคปาลิ	(ภาษาบาลี)
วิ.ม.	(ไทย)	=	วินัยปิฎก	มหาวิงค์	(ภาษาไทย)

พระสุตตันตปิฎก

ที. สී.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	สีลขันธวรรค	(ภาษาไทย)
ที. ม.	(บาลี)	=	สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	มหาวคฺคปาลิ	(ภาษาบาลี)
ที. ม.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	มหาวรรค	(ภาษาไทย)
ที. ปา.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	ปาฏิกวรรค	(ภาษาไทย)
ม.มฺว.	(บาลี)	=	สุตตันตปิฎก	มัชฺฌิมนิกาย	มุลปฺณณาสกํ	(ภาษาบาลี)
อง. นวก.	(บาลี)	=	สุตตันตปิฎก	องฺคุตฺตฺรนิกาย	นวกนิปาตปาลิ	(ภาษาบาลี)
ช. ชา.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ชุตฺตกนิกาย	ชาดก	(ภาษาไทย)

อรรถกถาพระสุตตันตปิฎก

ที.ม.อ.	(บาลี)	=	ทีฆนิกาย	สุมฺภคฺควลลิตินิ	มหาวคฺคคฺคณฺฐกฺกถา	(ภาษาบาลี)
ลํ.นิ.อ.	(บาลี)	=	ลํยุตฺตนิกาย	สารตฺถปฺปกาสินิ	นิทานวคฺคคฺคณฺฐกฺกถา	(ภาษาบาลี)

๒) การระบุหมายเลขย่อ

การอ้างอิงพระไตรปิฎกภาษาบาลี ใช้ระบุชื่อคัมภีร์ และระบุถึงเล่ม/ข้อ/หน้าตามลำดับ เช่น อง. ฅก. (บาลี) ๒๒/๔๐/๓๒๖ หมายถึง สุตตันตปิฎก องฺคุตฺตฺรนิกาย ฅกฺกนิ

ปาดปาลิการอ้างอิงนั้นระบุถึง คัมภีร์พระสุตตันตปิฎก ฉบับภาษาบาลี เล่มที่ ๒๒ ข้อที่ ๔๐
หน้า ที่ ๓๒๖ ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

การอ้างอิงคัมภีร์พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ให้ระบุชื่อคัมภีร์ เล่ม/ข้อ / หน้า
ตามลำดับ เช่น ที.ม. (ไทย) ๑๐/๓๓๖/๒๖๔-๒๖๕. หมายถึง คัมภีร์พระสุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย
มหาวรรค ภาษาไทย เล่ม ๑๐ ข้อ ๓๓๖ หน้า ๒๖๔-๒๖๕ ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

การอ้างอิงคัมภีร์อรรถกถา –ฎีกา ภาษาบาลี จะแจ้งคัมภีร์ เล่ม / ข้อ / หน้า บ้าง
แจ้งคัมภีร์ เล่ม/หน้าบ้าง แจ้งคัมภีร์ ข้อ/หน้า บ้าง เช่น วิ.ม.อ. (บาลี) ๓ / ๙๐/ ๕๗-๕๘.
หมายถึงคัมภีร์สมนุต ปาสาทิกาวินยปิฎก มหาวคคอนุสสุกเถา ภาษาบาลี เล่ม ๓ ข้อ ๙๐ หน้า
๕๗-๕๘ ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ที.สี.อ. (บาลี) ๑/๒๒๑. หมายถึง คัมภีร์สุมงฺคละวิลาสินี ทีฆนิกาย
สีลกขณฺณคคอนุสสุกเถา ภาษาบาลี เล่ม ๑ หน้า ๒๒๑.